

טכס בוגרים - תשנ"ג: "בנים - בונים"

כבוד השופט ברק וחברי הנשיאות, עמיתי המורים, בוגרים יקרים, בני משפחה ואורחים, המדרש (בראשית רבא, פרשה א ב) אומר: "בנוהג שבעולם מלך בשר ודם בונה פלטין, אינו בונה אותה מדעת עצמו אלא מדעת אומן, והאומן אינו בונה אותה מדעת עצמו, אלא דיפתראות ופינקסאות יש לו לדעת היאך הוא עושה חדרים, היאך הוא עושה פישפושין. כן היה הקב"ה מביט בתורה ובורא את העולם. והתורה אמרה: בראשית ברא אלוהים, ואין בראשית אלא תורה.

כשאתם עומדים בסיום הבראשית של לימודיכם ובתחילת הבראשית של דרככם המקצועית מבקשים אנו להזכירכם ראשית לכל, כי "אין בראשית אלא תורה". והתורה שספגתם בבית המדרש שלנו עתידה ללוות אתכם לאורך הדרך ולפרות ולרבות במהלכה, שכן כך טיבם של דברי תורה שהם פרים ורבים.

אנו מצידנו עושים מאמץ לתרום לכך. בכוונתנו להעשיר את לימודי התואר הראשון ולקדם ולעודד את לימודי התואר השני. בשנה הבאה יפתחו מסלולים מיוחדים של לימודי התואר השני המעניקים הסמכה במשפט מסחרי ובתורת השפיטה וכן מסלול ללימודי תואר ללא צורך בהגשת עבודת גמר. מספר השעות הנדרש להשלמת התואר הועמד על בסיס ריאלי יותר. אנו מקווים כי גם אתם תוסיפו את תרומתכם למאמץ, וכי הדיאלוג, שניסינו לפתוח, בין הספר לביניכם, ימשך, בין בדרככם המקצועית ובין, בפגישות נוספות בשבילי הפקולטה, בלימודים לתארים מתקדמים.

זהו לקחו של המדרש בכל הנוגע ללימודים. אך זה רק פן אחד המאוכלס בו. יש פן נוסף הנוגע לכולנו כמשפטנים. הוא מתייחס לרעיון הגלום במדרש זה לפיו תורה קדמה לעולם. רעיון המגולם גם במאמר לפיו בורא העולם "נתייעץ בתורה וברא את העולם" (תנחומא, פרשת בראשית א). כלפי מה מכוונים הדברים? כלפי מעמדו של המשפט, מעמדה של הנורמטיביות בשורש חיינו כיחידים וכחברה. הנורמה המשפטית, היא, כביכול, התכנית ההנדסית לעולם וליחיד. היא הפרוגרמה לפיה נברא עולם. היא האומן ופנקסו, היא המהנדס ותכניותיו.

כשאתם עומדים בתחילת הבראשית של דרככם המקצועית מבקשים אנו להזכירכם גם זאת, כי נכסי צאן הברזל התרבותיים שרכשתם לכם הם ראשוניים ומרכזיים. ולא בכדי תחילתה של האקדמיה החדשה בימי הביניים היא בפקולטה למשפטים (יחד עם תיאולוגיה ורפואה). רעיון גדול זה מטיל עליכם אחריות מיוחדת. החברה הישראלית, שאיפשרה דווקא לכם, מתוך אלפי המתדפקים על הדלת, לחבוש את ספסל הלימודים, מצפה כי תגמלו לה בהיענות לאותה תביעה הגלומה בכך שבורא עולם היה מביט בתורה ובורא את העולם. אף אתם תנו דעתכם למחוייבות שהמשפט מטיל על עוסקיו והתבוננו לשליחות.

המשפט, כמו התרבות (ובתוך התרבות בולט בכך המשפט במיוחד), בנוי מריבוי של חוליות, משלשלת של מסירה, ממסורת וחידוש, מהמשכיות ויצירה. אנו ניסינו להקנות לכם את שני אלה כאחד. להכשיר אתכם להתבוננות משולבת, המכירה בחשיבותו של הקיים ובהגנה על הסטטוסקו, אך, בIODעה היטב את סוד הספק והביקורת, מכשירה את הדרך ליצירה ולחידוש. אולם, משעה שתצאו מרחבה זו והתעודה בידכם, אנחנו דור האבות ואתם דור הבנים. בעיניכם אנחנו המסורת ואתם החידוש.

וברוח דברים אלה אני מבקש לסיים בדבריו של פילוסוף יהודי בן המאה הזאת, פרנץ רוזנצוויג, אשר במסתו 'הבונים' אמר כדברים אלה: "לגבינו שלשלת הדורות היא הקובעת את הרגשת-היסוד של חיינו כולם, הן חיי הכלל הן חיי הפרט. ההרגשה שבנים אנו לאבותינו ואבות לצאצאינו. לכך חזקה עלינו שנמצא - באיזה אופן שהוא ובאיזה זמן שהוא - בכל דיבור ובכל מעשה של אבותינו את עצמנו, ומקווים אנו שגם מעשינו ודברינו שלנו לא יהיו בעיני בנינו ובני בנינו כאילו לא נעשו ולא נשמעו. שכן מהיותנו בנים אנו בונים".

אני מברך אתכם שיתקיים בכם הפסוק "ורב שלום בנייך" בבחינת "אל תקרא בנייך אלא בנייך".